

ICOMOSIN JÄSENTEN EETTISEN SITOUTUMISEN JULKILAUSUMA

Hyväksytty ICOMOSin yleiskokouksessa Madridissa
5.12.2002

Johdanto

ICOMOS, International Council on Monuments and Sites, on kansainvälinen hallituksista riippumaton v. 1965 perustettu järjestö. ICOMOS pyrkii edistämään maailman kulttuuriperinnön konservoinnissa, suojelussa ja parantamisessa käytettävän teorian, metodologian ja tieteellisten tekniikoiden soveltamista. Se on Unescon ja maailmanperintökeskuksen virallinen asiantuntija maailmanperintösopimusta toteutettaessa.

Maailman kulttuuriperintö sisältää monenlaisia rakennusmuistomerkkejä, alueita ja paikkoja monumentaalista kansanomaisiin; aineettomia, sosiaalisia perinteitä heijastavia arvoja sisältävistä kulttuurimaisemista yksittäisiin alueisiin, joilla on yhteisöllistä merkitystä.

ICOMOS katsoo, että maailman monivivahteisen kulttuuriperinnön suojelu ja säilyttäminen on sekä nykyisten sukupolvien vastuu ja etuoikeus että tulevien sukupolvien etuoikeus ja oikeus.

Sen jäsenet työskentelevät laajasti erilaisilla suojelun aloilla yhdessä paikallisten yhteisöjen kanssa ja tunnistaen sen taloudellisen myötävaikutuksen, minkä suojelu saa aikaan paikallisessa ja seutujen kehityksessä.

ICOMOSin eettisen sitoutumisen julkilausuman tarkoituksena on antaa hyödyllinen työväline eettisten suojelukäytäntöjen ja periaatteiden parantamiseen ja selventämiseen järjestön jäsenille, kumppaneille, jäsenistön ulkopuolisille sekä niille yhteisöille, jotka toimivat suojelun parissa. Eettisen sitoutumisen julkilausuma tarkistetaan joka kuudes vuosi.

1. ICOMOSin jäsenen velvollisuus on antaa ammatillisia neuvoja ja toimia niiden ICOMOSin julistusten ja opillisten tekstien, vastaavien päätöslauselmien, Unescon suositusten ja muiden vastaavien säädösten, sääntöjen ja julistusten mukaisesti, joihin ICOMOS on päätöksillään sitoutunut.

2. ICOMOSin jäsenen perusvelvoite on puolustaa rakennusmuistomerkkien, alueiden ja paikkojen säilyttämistä siten, että kohteiden kulttuurinen mer-

kittävyys säilyy luotettavana todisteenä menneisyydestä, tehdä kaikki tarpeellinen kohteiden hoitamiseksi, kannattaa niiden jatkuvaa käyttöä ja kunnossapitoa sekä puuttua niihin niin vähän kuin mahdollista. Kohteen autenttisuuden ja eheyden turvaaminen ja sen merkittävyyden osoittaminen sekä tulkinta vaatii kohteen monipuolista, kokonaisvaltaista, dynaamista ja usein monialaista lähestymistapaa. Se edellyttää talouden ja historian vaikutuksen tunnistamista kulttuuriperinnön suojelussa sekä paikallisessa että maailmanlaajuisessa kehityksessä.

3. ICOMOSin jäsenet kunnioittavat paikkojen, rakennusmuistomerkkien ja alueitten moninaisia, dynaamisia aineettomia ja näkyviä arvoja, joilla saattaa olla erilaisia ihmiskulttuuria rikastuttavia merkityssisältöjä eri ryhmille ja yhteisöille. Jäsenet sitoutuvat edistämään tehokkaasti yhteisöjen osallistumista säilyttämisprosesseihin tekemällä yhteistyötä rakennusmuistomerkkiin, alueeseen tai paikkaan liittyvien ihmisten tai yhteisöjen kanssa, tunnistaen, kunnioittaen ja rohkaisten moninaisten kulttuuriarvojen rinnakkaiselo.

4. ICOMOSin jäsenten tulisi pitää yllä, jalostaa ja päivittää tietoaan ajankohtaisesta konservoinnin filosofiasta, käytännöstä ja tekniikoista ml. niiden kehitystä edistävien lakien vaatimukset sekä tiedon ja kokemusten vaihdon (ottaen huomioon asiakkaan tai työn antajan oikeudet luottamukselliseen tietoon). ICOMOSin jäsenet voivat olla myös koulutukseensa ja työskentelyalaansa liittyvien ammatillisten järjestöjen jäseniä noudattaen niiden järjestyssääntöjä ja käytäntöjä.

5. ICOMOSin jäsenet edistävät yleistä tietoisuutta kulttuuriperinnöstä sekä sen kunnioitusta ja saavutettavuutta tietopuolisen keskustelun, kasvatuksen, koulutusprojektien sekä erityisesti kansainvälisen tiedonvälityksen kautta. Jäsenet tukevat vertaisiaan ammatillaisia sekä ohjaavat nuorempia kolleegoja edistämällä kulttuuriperinnön eettisen konservoinnin ja suojelemisen käytäntöjä, jotta saavutettaisiin laaja yhteisymmärrys korjausfilosofiasta, standardeista ja käytännöistä. ICO

MOSin komiteat ovat avoimia erilaisille riittävän koulutuksen saaneille, kokeneille ja jäsenyyteen sitoutuneille hakijoille.

6. ICOMOSin jäsenet ovat tietoisia siitä, että monet konservointiprojektit edellyttävät laaja alaista lähestymistä paa, jossa tarvitaan eri ammattilaisten, teknisten alojen, hallinnon ja käsityöläisten sekä yhteisöjen välistä yhteis- ja ryhmätöitä

7. ICOMOSin jäsenet sitoutuvat varmistamaan, että suojelupäätökset perustuvat riittäviin tietoihin ja tutkiin sekä siihen, että toteuttamiskelpoiset vaihtoehdot on tutkittu ja että valitut vaihtoehdot ovat perusteltu ja ICOMOSin jäsenet varmistavat, että kaikissa konservointi ja säilyttämissankkeissa, joista he ovat vastuussa, tehdään suojeluprosessista ja kulloinkin tehtävistä töistä (ml. analyysi ja diagnositarkestelu, seurantatekniikat, johtamismenetelmät, ennalta ehkäisevän suojelun ja restauroinnin toimenpiteet) täydelliset, kestävät ja avoimesti saatavilla olevat asiakirjat. Tällainen dokumentointi tulee sijoittaa pysyvään arkistoon (kuten kansalliskirjasto) ja sen tulee olla mahdollisimman avoimesti saatavissa (ottaen huomioon asiakkaan/työnantajan julkisuus, turvallisuus ja yksityisyysäädökset) siellä missä tämä on kulttuurisesti sopivaa.

8. Sellaisessa hätätilanteessa, jossa rakennusmuistomerkit, alueet ja muut kulttuurikohteet ovat välittömässä vaarassa tai uhattuna, ICOMOSin jäsenet antavat kaiken mahdollisen apunsa edellyttäen etteivät he vaaranna omaa terveyttään ja turvallisuuttaan.

9. ICOMOSin jäsenet ovat henkilökohtaisesti ja ammatillisesti vastuussa yhteiskunnalleen ja yhteisölleen neuvonsa ja keräämiensä tietojen, ja heidän johdollaan tehtyjen analyysien ja suunnitelmien alkuperästä ja oikeellisuudesta.

10. ICOMOSin jäsenet estävät aktiivisesti vääristelyä, väärää mainontaa ja/tai työn väärinkäyttöä ja tunnustavat täsmällisesti ja oikeudenmukaisesti toisten ansiot sekä julkistavat heidän henkisen, materiaalsen ja käytännön myötävaikutuksensa asioihin.

11. ICOMOSin jäsenet vastustavat kaikkea ulkopuolelta tulevien vaatimusten mukaista tarpeellisen konservointityön tulosten manipulointia ja

salaamista. ICOMOSin jäsenet varmistavat asiakkaan/työnantajan luottamuksellisuuden säilyttäen, että työn laajuus ja rajoitukset tuodaan julki, esimerkkinä ne rajoitukset, jotka aiheutuvat riittämättömistä resursseista, varojen vähäisyydestä tai muista tekijöistä.

12. ICOMOSin jäsenet toimivat rehellisellä, puolueettomalla ja suvaitsevala tavalla.

ICOMOSin jäsen kertoo aina toiselle jäsenelle (milloin toisen jäsenen työstä ja osuudesta on tieto) ottaessaan vastaan tällaisen toimeksiannon tai laatissaan lausunnon, joka sisältää arvion tai selityksen toisen jäsenen suorittamasta työstä.

13. Jäsenet toimivat nostaakseen ja vaaliakseen ICOMOSin arvokkuutta ja mainetta. He toimivat ammatissaan avoimella, rehellisellä, luotettavalla ja objektiivisella tavalla, yksipuolisuutta ja epärehellisyyttä karttaen. Jäsenten tulee aina välttää tai julkituoda kaikki todelliset tai ilmeiset eturistiriidat.

14. Jäsen ei saa ilmoittaa toimivansa tai puhuvansa ICOMOSin tai jonkun sen komiteoiden puolesta ilman vastaavan ICOMOSin komitean antamaa valtuutusta/lupaa.

15. Tämän julkilausuman periaatteiden ja velvollisuuksien huomioon ottamatta jättäminen on epäammattimaista käytöstä ja voi saattaa ICOMOSin huonoon maineeseen. ICOMOSin jäsenyys on riippuvainen jäsenen mukautumisesta eettisen sitoutumisen julkilausuman ehtoihin ja henkeen. Toimiminen tämän julkilausuman pykälien vastaisesti saattaa aiheuttaa jäsenelle sanktioita, ml. tämän jäsenyyden jatkumisen arvioinnin. ICOMOSin toimeenpaneva komitea muuttaa tätä julkilausumaa aika ajoin ja ICOMOSin yleiskokoukseen osallistuvat jäsenet vahvistavat muutokset.

Sanasto

Autenttisuus . Riippuen kulttuuriperinnön luonteesta ja sen kulttuurisesta kehyksestä, autenttisuuden arviointi saattaa olla yhteydessä hyvin monen laisten informaation lähteiden arvoon. Näiden lähteiden piirteet voivat sisältää muodon ja suunnitelman, materiaalit ja materiaalsen sisällön, käytön ja toiminnan, perinteet ja tekniikat, sijainnin ja paikan, hengen ja tunteet, ja muita ulkoisia tiedon lähteiden piirteitä. Näiden lähteiden käyttö sallii tietjen tarkasteltavan kulttuuriperinnön taiteellisten, historiallisten, sosiaalis-

ten ja tieteellisten ulottuvuuksien työstämisen².

Konservointi tarkoittaa kaikkia niitä prosesseja, joissa pidetään huolta jos takin paikasta niin, että sen kulttuurinen merkitys säilytetään. Se voi sisältää olosuhteista riippuen käytön säilyttämisen tai palauttamisen, yhteyksien ja tarkoitusten säilyttämisen, kunnossapidon, suojelun, restauroinnin, rekonstruoinnin, sovittamisen ja esittelyn prosesseja ja tavallisesti se sisältää yhdistelmän useammasta kuin yhdestä näistä³.

Kulttuurinen merkittävyys tarkoittaa: esteettinen, historiallinen, tieteellinen tai sosiaalinen arvo menneille, nykyisille tai tuleville sukupolville⁴. Kulttuurinen merkittävyys on sidottu paikkaan, alueeseen tai rakennusmuistomerkkiin itseensä, sen materiaaliin, ympäristöön, käytön yhteyksiin, tarkoituksiin, asiakirjoihin, siihen liittyviin paikkoihin ja siihen liittyviin esiinisiin.

Arvot tarkoittavat niitä käsityksiä, joilla on merkittävyyttä jollekin kulttuuriryhmälle tai yksilölle, ja jotka usein sisältävät, mutta ei pelkästään, henkisiä, poliittisia, uskonnollisia tai moraalisia käsityksiä⁵. Rakennusmuistomerkeillä, alueilla ja paikoilla saattaa olla erilaisia arvoja eri yksilöille tai ryhmille ja arvojen uudelleenselvittäminen on jatkuvaa.

¹ Sisältää UNESCO World Heritage Convention (1972), Convention on the Means of Prohibiting and Preventing of Illicit Import, Export and Transfer of Ownership of Cultural Property (1970), International Charter for the Conservation and Restoration of Monuments and Sites (Venetsian julistus) (1964) sekä myöhemät julistukset: Firenzen julistus (Florence Charter, Historic Gardens, 1981), Charter for the Conservation of Historic Towns and Urban Areas (1987), Charter for the Protection and Management of the Archaeological Heritage (1990), julistus vedenalaisen kulttuuriperinnön suojelusta ja hoidosta (Charter for the Protection and Management of Underwater Cultural Heritage, 1996), International Cultural Tourism Charter (uusittu 1999), Charter on the Built Vernacular Heritage (1999).

² Nara Document on Authenticity, 1994.

³ Australia ICOMOS Burra Charter, 1999.

⁴ Australia ICOMOS Burra Charter, 1999.

⁵ Australia ICOMOS Code on the Ethics of Coexistence in Conserving Significant Places, 1998.